

УВОДНА РЕЧ ПРИРЕЂИВАЧА

ПРИСАЈЕДИЊЕЊЕ ВОЈВОДИНЕ СРБИЈИ 1918. ГОДИНЕ

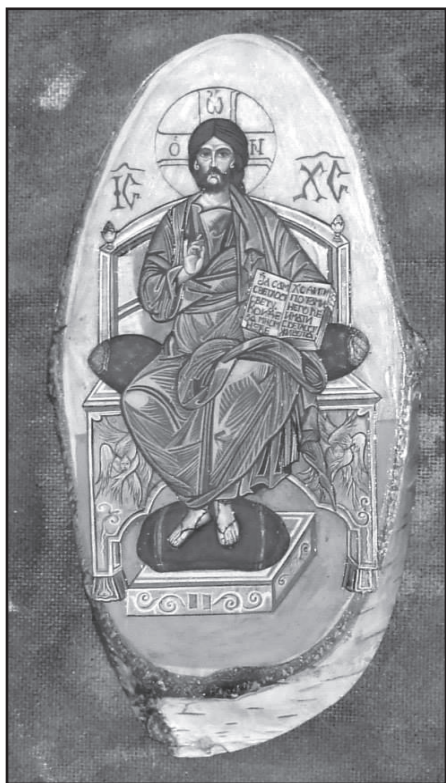
Присаједињење Војводине Србији, чију стогодишњицу обележавамо ове године, процес је од епохалног историјског значаја, који још увек није у потпуности научно расветљен. Развој идеје присаједињења пречанских Срба матици Србији можемо пратити још од Темишварског сабора 1790. године – тада артикулисана кроз захтев за посебном српском територијом на простору Аустријске царевине. У форми Српске Војводине, а потом и Војводства Србије и Тамишког Баната, српска аутономија под круном Хабсбурговца постојала је током и након Револуције 1848/49. године. Иако краткотрајна, Српска Војводина била је инспирација политичким првацима пречанских Срба у наредним деценијама, обележеним интензивним процесом мађаризације. Први светски рат је коначно покренуо процес присаједињења Војводине Србији, процес у коме су осим српске дипломатије и војске, као и великих сила, активно учествовали и војвођански Срби – као страдалници, интернирци, заробљеници, добровољци... Победonosан поход српске војске након пробоја Солунског фронта и распад Аустроугарске монархије у јесен 1918. године пружили су пречанским Србима могућност да јавно изразе своја дуго потискивана национална осећања. Бирајући хоће ли у југословенску државу ући „преко Београда” или „преко Загреба”, Војвођани су (за разлику од нпр. српске елите из Босне и Херцеговине) изабрали непосредно припајање Србији, што је и проглашено на новосадској Великој народној скупштини Срба, Буњеваца и осталих Словена из Баната, Бачке и Барање, 25. новембра 1918. године. Нажалост, политичке околности нису дозволиле да истим путем крену и Срби Сремци, који су још пуних шест година (до 1924. године) морали да воде тешку политичку борбу за коначну еманципацију од хрватске управе. Недвосмислено изјашњавање народа за отцепљење војвођанског простора од Угарске није било довољно да се процес присаједињења оконча – тек је потписивањем Тријанонског мира, јуна 1920. године, коначно стављена тачка

СЛОБОДАН БЈЕЛИЦА

на дугогодишње напоре Срба са обе стране Саве и Дунава за уједињењем у заједничку државу. Сећајући се тог славног времена и знаменитог нараштаја који је у њему делао, у прилици смо да читаоцима „Културе” понудимо шест радова који разоткривају неке од контраверзи које су обележиле процес присаједињења Војводине Србији.

Јазмина Кланица,
Исус Христос на престолу, темпера на дрвеној кори,
димензије 20 x 13 цм, 2006. година